

Nieuwsbrief arbeidsrecht

Instituut voor arbeidsrecht

K.U.Leuven

Nr. 2010/1

Uitbreiding Nationale Arbeidsraad en Centrale Raad voor Bedrijfsleven met social profit

Art. 91-106 wet 30 december 2009 houdende diverse bepalingen, BS 31 december 2009

De wet van 30 december 2009 houdende diverse bepalingen bevat enkele belangrijke maatregelen op het gebied van de centrale organisatie van het Belgische collectief arbeidsrecht.

Vooreerst wordt de werkgeversvertegenwoordiging in de Nationale Arbeidsraad en in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven officieel uitgebreid met een vertegenwoordiging van de meest representatieve werkgeversorganisaties uit de niet-commerciële sector.

De Nationale Arbeidsraad, opgericht bij wet van 29 mei 1952, omvatte oorspronkelijk enkel werkgeversvertegenwoordigers uit de sectoren van de nijverheid, de landbouw, de handel en het ambachtswezen. Door de wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen werd de werkgeversvertegenwoordiging al uitgebreid tot de niet-commerciële sector. Deze werkgeversvertegenwoordigers kregen echter het statuut van 'geassocieerde leden', waarbij hun bevoegdheid beperkt bleef tot deelnemen aan de vergaderingen en standpunten laten acteren. Deze beperking bleef een twistpunt.

Bij wet van 30 december 2009 heeft de wetgever een oplossing uitgewerkt waarbij voortaan aan de meest representatieve organisatie van de werkgevers uit de niet-commerciële sector een volwaardig effectief en plaatsvervangend mandaat wordt toegekend in de Nationale Arbeidsraad. Eenzelfde verruiming van de vertegenwoordiging van de meest representatieve werkgeversorganisaties wordt doorgevoerd wat betreft de samenstelling van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (zie de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven).

Objectieve criteria voor meest representatieve werknemersorganisaties

Art. 91-106 wet 30 december 2009 houdende diverse bepalingen, BS 31 december 2009

Een tweede belangrijke wijziging inzake de organisatie van het collectief overleg is het inschrijven van nieuwe, objectieve representativiteitscriteria waaraan de meest representatieve werknemersorganisaties moeten beantwoorden om zitting te hebben in de Nationale Arbeidsraad.

Al meer dan 20 jaar wordt België bekritiseerd door het Comité voor Syndicale Vrijheid van de Internationale Arbeidsorganisatie wegens het ontbreken in de wet op de Nationale Arbeidsraad van objectieve, duidelijke en vooraf vastgestelde criteria om de representativiteit te beoordelen van de werknemersorganisaties die in aanmerking komen voor vertegenwoordiging. De wetgever heeft komaf willen maken met deze situatie door een aantal criteria te formuleren die objectievere waarborgen moeten bieden om de representativiteit van de in aanmerking komende werknemersorganisaties te beoordelen.

Om tot de meest representatieve werknemersorganisaties te behoren, moet een werknemersorganisatie voortaan voldoen aan vier cumulatieve voorwaarden die zijn terug te vinden in het vernieuwde artikel 2 van de wet van 29 mei 1952 tot inrichting van de Nationale Arbeidsraad. De meest representatieve werknemersorganisaties moeten:

- (1) voor het gehele land opgericht zijn en een interprofessionele werking hebben;
- (2) de absolute meerderheid van sectoren en personeelscategorieën vertegenwoordigen in de private en de publieke sector voor zover tevens de meerderheid van de werknemers vertegenwoordigd is;
- (3) gedurende de periode van vier jaar voorafgaand aan de benoemingen voorzien in artikel 5, gemiddeld ten minste 125.000 betalende leden tellen, met inbegrip van de leden van de bij haar aange-sloten of geassocieerde

organisaties;

(4) de belangenverdediging van de werknemers als statutair doel hebben.

De mandaten voor de meest representatieve werknemersorganisaties worden onder deze organisaties verdeeld bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad. Ingevolge de nieuwe regeling, kan de Koning de mandatenverdeling bij de hernieuwing ervan wijzigen bij een in ministerraad overlegd besluit op advies van de Nationale Arbeidsraad. De Koning kan van deze bevoegdheid alleen gebruik maken wanneer onomstotelijk is komen vast te staan dat de mandatenverdeling op een voortdurende en significante wijze niet langer op basis van objectieve representativiteitsindicatoren kan worden verantwoord. Indien het bij de Nationale Arbeidsraad ingewonnen advies unaniem is, kan de Koning daarvan alleen afwijken mits een uitdrukkelijke en bijzondere motivering.

Wijziging besluitvorming binnen Nationale Arbeidsraad

Art. 91-106 wet 30 december 2009 houdende diverse bepalingen, BS 31 december 2009

De wet van 30 december 2009 houdende diverse bepalingen voorziet ook in gewijzigde regels om in de Nationale Arbeidsraad een collectieve arbeidsovereenkomst te sluiten. In afwijking van de algemene regel die de unanimiteit van alle organisaties voorschrijft voor het sluiten van een collectieve arbeidsovereenkomst in een paritair orgaan, wordt deze unanimiteitsvereiste voor de NAR afgezwakt door voor te schrijven dat in deze raad een collectieve arbeidsovereenkomst kan worden gesloten door de organisaties die vertegenwoordigd zijn door minstens 90% van de leden die de werkgevers vertegenwoordigen en minstens 90% van de leden die de werknemers vertegenwoordigen.

Artikel 24 van de CAO-wet (wet van 5 december 1968) schrijft voor dat in een paritair orgaan, een overeenkomst moet worden aangenomen door alle organisaties die in het orgaan vertegenwoordigd zijn. Echter, artikel 92 (juncto artikel 95) van de wet van 30 december 2009 houdende diverse bepalingen voegt daaraan, in artikel 5*bis* van de wet van 29 mei 1952 tot inrichting van de Nationale Arbeidsraad, een uitzondering toe en stelt dat in afwijking van artikel 24 van de CAO-wet, de collectieve arbeidsovereenkomsten in de Nationale Arbeidsraad worden gesloten door de organisaties die vertegenwoordigd zijn door minstens 90% van de leden die de werkgevers vertegenwoordigen en minstens 90% van de leden die de werknemers vertegenwoordigen.

De wetgever verantwoordt deze ingreep als volgt: “Gezien de diverse samenstelling van de NAR is het verantwoord aan te nemen dat de consensus die nodig is om een CAO in de Nationale Arbeidsraad te sluiten aanwezig is wanneer deze hoge gekwalificeerde meerderheid bereikt is. Deze lichte aanpassing van de unanimiteitsvereiste is noodzakelijk om een mogelijke blokkering van de regelgevende bevoegdheid van dit orgaan te voorkomen aangezien een dergelijke blokkering een zware hypotheek zou leggen op de sociaaleconomische ontwikkeling van ons land.”

Pragmatisch bekeken kan men stellen dat de niet-commerciële werkgeversorganisatie, die nu volwaardig lid wordt van de NAR, geen blokkering kan veroorzaken van de besluitvorming bij het tot stand komen van CAO's. Hetzelfde geldt nu overigens ook voor de vertegenwoordiger van de meest representatieve werkgeversorganisaties die de werkgevers uit de landbouw vertegenwoordigen.